

Jsou ženy na sport příliš křehké? Už přes sto let dokazují, že nikoli

4.4.2025 - Luboš Brabec | Česká olympijská

Když navštívíte někdejší olympijskou vesnici v Mnichově, při procházce smutně proslulou Connollystraše můžete spatřit prostor s malými bungalovy. I tam v roce 1972 bydleli sportovci, byť před pár roky byly původní budovy zbořeny a místo nich se postavily nové, energeticky úspornější.

Dnes slouží vysokoškolákům a jsou rozděleny do bloků podle písmen abecedy. Na začátku každého z nich je výrazná pamětní deska se jmény tehdejších olympioniček. V bloku F například najdete ceduli, kde se připomínají i Věra Faitlová, Helena Fibingerová a Olga Fikotová-Connollyová.

Autorem nápadu byla místní studentská iniciativa, jež se rozhodla poctit 1059 účastnic mnichovské olympiády.

I běh na 400 m překážek byl problémový

Ne, nebyly to průkopnice, v té době se ženský sport už výrazně hlásil o slovo. Stále však musel překonávat řadu společenských bariér: například v atletice směly ženy na vrcholných akcích běhat maximálně 1500 metrů a v kolektivních sportech o medaile bojovaly pouze volejbalistky.

Znovu a opakovaně se řešilo, zda nejsou ženy na sport příliš křehké. Případně kde leží hranice, za níž se je vhodné je pustit do soutěží.

Notoricky známý je příběh maratonkyň, jež teprve v 70. letech mohly legálně závodit a start na mistrovství Evropy jim byl povolen až v roce 1982. Ve slavném českém závodě Běchovice-Praha na 10 kilometrů se běžkyně objevily teprve v roce 1972, a byly jen čtyři. Na Velké Kunratické se zrovnoprávnění, tedy možnosti poměřit se i s hlavní tratí dlouhou 3,1 kilometru, dočkaly až ve 21. století.

Ale ani v běhu na 400 metrů překážek, z dnešního pohledu nijak extrémní disciplíně, neměly dveře otevřené hned.

První závod se konal až v roce 1971! V západoněmeckém Bonnu, kde Sandra Dysonová vytvořila neoficiální světový rekord 61,1 sekundy. Závodu předcházely lékařské testy, kde běžkyně musely trať zdolávat s vysílačkou na zádech a pomocí senzorů se zjišťovalo, co všechno taková námaha dělá s jejich těly.

Nakonec se konzilium usneslo, že trať pro ně není o nic těžší než patnáctistovka. Přesto trvalo dalších třináct let, než se překážkářská čtvrtka dostala do olympijského programu. Ve stejném roce jako maraton.

Žena hrdinkou Giro d'Italia

Paradoxní je to zvláště v souvislosti s tím, že už počátkem 20. století ženy opakovaně dokazovaly, že jsou schopné ve sportu obstát. A někdy dokonce ještě dřív: první žena zdolala Mont Blanc, nejvyšší horu Evropy, v roce 1808. Jmenovala se Marie Paradisová a bylo jí třicet let. V té době už ženy v Anglii běžně hrály kriket a začaly se pořádat i jejich boxerské zápasy, později se přidaly fotbal s veslováním. V USA se objevovaly první nadějně hráčky baseballu.

V roce 1924 se zase Alfonsina Stradaová stala první a jedinou ženou, jež absolvovala cyklistický etapový závod Giro d'Italia. Zcela oficiálně. Pořadatelé jí povolili startovat, protože věřili, že přiláká pozornost publika. To se do puntíku naplnilo. Stala se jednou z nejpobulárnějších postav ročníku, a i když osmou etapu nedojela kvůli defektům i pádům, směla mimo soutěž pokračovat až do cíle. Zvládla 3613 kilometrů, jako všichni muži.

Její vrstevnicí byla americká plavkyně Sybil Bauerová. Stala se hvězdou domácích závodů, společně s fenomenálním Johnnym Weissmüllerem. Přesto jednoho z největších úspěchů dosáhla na poměrně okrajové akci, při mezinárodním utkání amerických a bermudských plavkyň v Hamiltonu.

V průběhu závodu na 440 yardů znak zdolala světové rekordy na distancích 300, 400 i 440. Ten poslední měl hodnotu 6:24,4 a nejzajímavější na něm bylo, že byl o téměř čtyři vteřiny rychlejší než mužský světový rekord. „Něco takového se stalo poprvé v historii,“ oznamoval list The New York Times.

V roce 1926 zase první žena, Gertrude Ederleová, přeplavala La Manche.

Nešťastná osmistovka

Přesto se o dva roky později vážně řešilo, jestli by z programu olympijských her neměly být vyřazeny ženské disciplíny. Kvůli nešťastnému běžeckému závodu na 800 metrů.

V Amsterdamu směly ženy poprvé soutěžit o medaile v atletice v pěti disciplínách: 100 m, 800 m, štafeta 4 x 100 m, výška, disk. Osmistovka byla na pořadu 2. srpna, v horkém odpoledni, den po rozbězích. A po skončení finále se do světa rozletěly alarmující zprávy o jeho průběhu.

Těžko říct, jestli všichni novináři závod skutečně viděli, nebo se o něm dozvěděli z doslechu, ale faktem je, že jejich popis měl k realitě daleko. Někteří psali o jedenácti startujících (bylo jich devět), podle dalších článků zkolabovalo pět i šest závodnic (do cíle jich doběhlo osm).

Nikdo neoceníl, že to byl nejlepší závod, jaký do té doby atletika viděla, kde všechny medailistky překonaly předchozí světový rekord. Problémem v duchu tehdejších estetických měřítek bylo, že běžkyně byly v cíli viditelně unavené (aby ne, když nikdy dřív tak rychle neběžely). Věc, již by u mužů nikoho nenapadlo zmiňovat. Nemluvě o tom, že zprávy o bezvládných tělech ležících na dráze pravdivé nebyly.

Funkcionáři zareagovali okamžitě – IAAF poměrem hlasů 16:6 rozhodla o vyřazení běhu na 800 metrů z olympijského programu. A mohlo být ještě hůř, protože Dánové a Finové požadovali, aby soutěže žen byly vyškrtuté úplně. Na nátlak americké strany, která hrozila, že v tom případě bude atletiku na domácích OH v Los Angeles bojkotovat, to však neprošlo.

Tímto rozhodnutím byla ženská sportovní emancipace na několik desetiletí přibrzděna. Závod na 800 m se na olympijské hry vrátil až v roce 1960.

Ultra šampionky

Současná atletika ale může být už dlouho mnohým sportům vzorem. S výjimkou vícebojů, o deset metrů kratšího překážkového sprintu a skutečnosti, že ženy mají lehčí vrhačská náradí a nižší překážky, jsou si obě pohlaví v disciplínách rovnocenná. Zatímco třeba plavání zařadilo do programu OH trať 1500 m volný způsob až před čtyřmi roky v Tokiu a běžkyně na lyžích si závod na 50 kilometrů vyzkoušely teprve při letošním MS v Trondheimu.

Do moderního světa zkrátka dorazilo i moderní pojetí sportu. Pouze kuriozitou k pousmání se stala

někdejší lékařská dobrozdání, že kvůli běhání osmistovky ženy rychleji stárnou a při maratonu může dojít k vážnému poškození vnitřních orgánů.

Dnes nejen, že si ženy troufají na stejné sportovní výzvy jako muži, ale občas se jim výkonnostně vyrovnají – nebo je dokonce předstihnou. Zejména u velmi vytrvalostních závodů, kde síla a dynamická rychlost hrají s prodlužující se vzdáleností stále menší roli.

Například v roce 1999 se německá ultra triatlonistka Astrid Benöhrová proslavila tím, že desetinásobného Ironmana (tedy 38 km plavání, 1800 km na kole a 422 km běh) zdolala za 7 dnů, 19 hodin, 18 minut a 37 vteřin. Předchozí maximum francouzského závodníka Fabrice Lucase překonala o pět hodin.

Už třikrát se stalo, že Badwater Ultramarathon, běžecký závod kalifornským Údolím smrti dlouhý 217 kilometrů, vyhrála žena. Naposledy to předloni dokázala Ashley Paulsonová, v novém traťovém rekordu. Na ještě slavnějším Spartathlonu dlouhém 246 km byly ženy dvakrát na medailovém pódiu v celkové klasifikaci. Podobné výkony bychom našli i ve vytrvalostním plavání.

Oproti předchozím dekadám je na tom nejpozoruhodnější, že už to není žádná senzace. Ženy a sport zkrátka patří k sobě, v jakékoli disciplíně a na jakékoli úrovni.

<https://www.olympijskytym.cz/article/jsou-zeny-na-sport-prilis-krehke-uz-pres-sto-let-dokazuji-ze-nikoli>